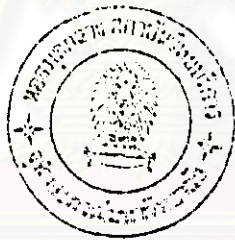

การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์

นางสาว คันธิดา วงศ์จันทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-347-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE DEVELOPMENT OF CRITERIA DETERMINING
THE QUALITY OF TELEVISION DRAMA**

Miss Kanthiya Wongchanta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

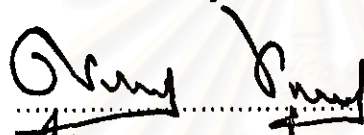
Academic Year 1998

ISBN 974-639-347-2

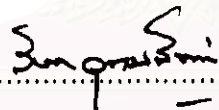
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์
โดย   นางสาวคณิชา วงศ์จันทร์
ภาควิชา   การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

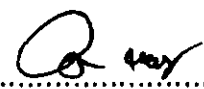

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมจันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุภางศ์ จันทวานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

หรือสัมพันธ์กับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

คำนิยาม วงศ์จันทา : การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์

(THE DEVELOPMENT OF CRITERIA DETERMINING THE QUALITY OF TELEVISION

DRAMA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.สุภาวค์ จันทวานิช;

221 หน้า, ISBN 974-639-347-2

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์ โดยเก็บข้อมูลจาก 3 แหล่งคือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพจากบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ ใช้การสัมภาษณ์ฝ่ายผู้ผลิต ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ ผู้จัดละครและผู้เขียนบท , การสนทนากลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์เกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้ชมต่อเนื้อหาและคุณภาพของละครโทรทัศน์ และการวิเคราะห์เนื้อหาของละครโทรทัศน์ 10 เรื่อง แนวคิดที่ใช้ คือ การประเมินผลการทำงานของสื่อ กระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์ องค์ประกอบของละครโทรทัศน์และบทบาทหน้าที่ทางสังคมของละครโทรทัศน์

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยทั้ง 3 ประการซึ่งมีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ คือ สถานีโทรทัศน์ ผู้จัดละคร และผู้อุปถัมภ์รายการนั้น นโยบายของสถานีโทรทัศน์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพของละครโทรทัศน์ สำหรับเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์ทั้ง 11 เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น เกณฑ์ที่บ่งชี้คุณภาพของละครโทรทัศน์ที่ดีที่สุด คือ เกณฑ์ทางด้านความเป็นมืออาชีพของผู้จัดละครซึ่งมาจากการสังสมประสบการณ์ส่วนตัวและแบบองค์การในการผลิตละครโทรทัศน์มากกว่าการเป็นผู้ที่เรียนจบโดยตรงทางด้านละคร และเกณฑ์เรื่องความประณีตและคุณภาพของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ อันหมายถึง นโยบายการผลิตละคร การเลือกเรื่อง การคัดเลือกตัวแสดง ความพิถีพิถันในกระบวนการผลิต ความถูกต้องสมจริงและการเลือกเพลงประกอบของผู้จัดละคร ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะมีผลต่อคุณภาพของละครโทรทัศน์ที่ปรากฏออกมา

ในขณะที่เกณฑ์มาตรฐานความเป็นต้นแบบ ในเรื่องของความแปลกใหม่ ความไม่ยึดติดกับเนื้อหาเก่า และเกณฑ์คุณค่าทางจริยธรรมและการเมืองของเนื้อหา ยังพบไม่มากในเนื้อหาของละครโทรทัศน์

สำหรับความคิดเห็นและความต้องการของผู้ชมต่อเนื้อหาและคุณภาพของละครโทรทัศน์นั้น ผู้ชมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของละครโทรทัศน์ยังคงมีเนื้อหาแบบเก่าๆและยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร จึงต้องการให้มีเนื้อหาที่หลากหลายมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนทางด้านเทคนิคต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตนั้นได้มีการพัฒนามากขึ้น

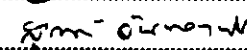
ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติ .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3970203228 MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: CRITERIA / DEVELOPMENT / QUALITY / TELEVISION DRAMA
KANTHIYA WONGCHANTA : THE DEVELOPMENT OF CRITERIA DETERMINING
THE QUALITY OF TELEVISION DRAMA. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. THESIS CO-ADISIOR :
ASSO.PROF. SUPANG CHANTAVANICH, Ph.D. 221 pp. ISBN 974-639-347-2

This study is purposely to develop criteria determining the quality of television drama. Information and data were collected from three sources : the study, through depth interview, of factors that affect the quality of the production process of the television drama from these who are responsible, that is television stations, producers and drama scripwriters, focus group interview the audience's opinions and needs on content and television drama quality, and lastly the content analysis of ten television drama stories . The conceptual framework are media performance assessment, television drama production process, element of television drama and social roles and duties of television drama .

From the study, it can be summarized that to get or reach such a television drama quality, three significant factors are linkingly involved : television stations, producers and sponsors, of which the most important one is the television stations' policy. As for the eleven criteria developed to determine the television drama quality, it is found that the criteria on producers' professionalism has clearly appeared to be highly significant. This could certainly be attained through their long years of experiences and organizational production model rather than from direct drama learning from schools. Besides this, the criteria on the production policy , choice or selection of story, the casting of actors, the deliberateness of production process, reality or truism and musical presentation choice, all have mutually contributed to the quality of the television drama production process as one has always witnessed. While the criteria on the standard of originality, novelty in showing , non-adherence to old contents and on social morality or political value are rarely found in the television drama.

Concerning the audience's opinions and needs on contents and television drama quality, it is also found that they still are old, and not so much developing. The audiences would like to see more varieties of contents than as shown nowadays. As for the production process, it has clearly appeared some new developments.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิท..... *Kanthiya Wongchanta*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Supang Chantavanich*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *Kanjana Kaewthep*

กิตติกรรมประกาศ

กว่าที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์และสุ่งลงได้ด้วยดีนั้น ก็ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งเป็นที่สุดจาก รศ.ดร. กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาและรศ.ดร.สุภาวศ์ จันทวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีคุณค่ามาโดยตลอด รวมทั้งรศ.วิชา อุดมฉันทิ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรศ.อวยพร พานิช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่ดีต่อผู้วิจัย สิ่งดี ๆ ที่ทุก ๆ ท่านมีให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคคลต่าง ๆ ในวงการละครโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดละคร ผู้เขียนบท ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์รวมทั้งผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้สัมภาษณ์ ทุก ๆ ท่านในที่นี้มีความสำคัญและมีค่าต่องานวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ณัฐ เพ็ญแก้ววารสารที่แสนดีที่ทำให้เราได้กลับมาเรียนด้วยกันอีกครั้ง และยังมีคำแนะนำที่ดีให้เสมอ รวมทั้งรับฟังและเป็นที่ยearsเวลาที่ผู้วิจัยรู้สึกอัดอั้นตันใจ ขอขอบพระคุณพี่ตี๋ ศันสนีย์ นาคพงศ์ อดีตเจ้านายและเป็นพี่ที่น่ารัก รวมทั้งนี้ , ลัญญ์ และป๊าย จุฑามาส ที่กรุณาเป็นพระสติต่อคนให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ขอขอบคุณ เหมียว นิดาที่ช่วยหาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและความห่วงใยที่มีให้ รวมทั้งความช่วยเหลือ กำลังใจจากที่ น้องและเพื่อน ๆ ทุกคน โดยเฉพาะกำลังใจที่มีให้ซึ่งกันและกันเสมอมาตลอดเวลาที่เรียนมาด้วยกันจากเพื่อน ๆ ชาว MC 6 นับเป็นความทรงจำที่ดีอย่างหนึ่งในชีวิตของผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ด้วยความกรุณาที่ยิ่งใหญ่จากบิดา มารดาของผู้วิจัย ท่านทั้งสองนอกจากจะเป็นผู้ให้ชีวิตแล้ว ยังได้ให้ความสนับสนุนและให้โอกาสลูกใน การศึกษา มาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะคุณพ่อที่ให้ความช่วยเหลือแปลเอกสารทุกชิ้นมาตลอดทั้งการเรียนและการทำวิจัย ถึงแม้ว่าจะไม่ค่อยได้พูดคุยกันมากนัก แต่สายตาที่แสดงความห่วงใยที่ท่านทั้งสองมีให้นั้น ผู้วิจัยได้รับทราบเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ

คันธิดา วงศ์จันทา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญแผนภูมิ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาคำวิจัย	9
1.3 วัตถุประสงค์	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	10
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิดเรื่องการประเมินการทำงานของสื่อ	14
2.2 แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์	17
2.3 แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของละครโทรทัศน์	20
2.4 แนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ทางสังคมของละครโทรทัศน์	25
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
3 ระเบียบวิธีวิจัย	38
3.1 แหล่งข้อมูล	38
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	46
3.4 การนำเสนอข้อมูล	47
4 สถานภาพของการดำเนินงานการผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทย	48
4.1 ลักษณะการดำเนินงานการผลิตละครโทรทัศน์	51
5 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ	55
5.1 สถานีโทรทัศน์	59
5.2 ผู้จัดละครโทรทัศน์	63
5.3 ผู้อุปถัมภ์รายการ	67
5.4 การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์	71
5.5 ความเป็นมืออาชีพขององค์กรสื่อ	71
5.6 การรับฟังความคิดเห็นของผู้ชมและนักวิจารณ์	88
5.7 มาตรฐานความเป็นต้นแบบ	91
5.8 จริยธรรมทางสังคม/คุณค่าทางการเมืองของเนื้อหา	97
5.9 คุณค่าในการผลิตและคุณภาพทางวิชาชีพ	102
5.10 ความสำเร็จเชิงพาณิชย์/ธุรกิจ	108
5.11 ความประณีตและคุณภาพของกระบวนการผลิต	111
5.12 บทละครโทรทัศน์	127
5.13 เกณฑ์การตัดสินให้รางวัลรายการละครโทรทัศน์จากสถาบันต่าง ๆ ..	153
6 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้ชมต่อเนื้อหาและคุณภาพ ของละครโทรทัศน์	158
6.1 เนื้อหาของละครโทรทัศน์	159
6.2 กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์	164

สารบัญ (ต่อ)

6.3 คุณภาพของละครโทรทัศน์	168
6.4 การยอมรับในผลงานที่ผ่านมาของผู้ชม	173
6.5 สิ่งที่ได้รับจากการชมละครโทรทัศน์	177
6.6 หน้าที่ของละครต่อปัจเจกบุคคล	183
6.7 หน้าที่ของละครต่อสังคม	187
7 บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	192
7.1 ข้อจำกัดในการวิจัย	214
7.2 ข้อเสนอแนะ	215
รายการอ้างอิง	216
ประวัติผู้เขียน	221

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงการพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์... 28

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงตารางเกณฑ์และตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์ ...	29
ตารางที่ 5.1 แสดงสรุปเกณฑ์ "ความเป็นมืออาชีพขององค์กรสื่อ"	87
ตารางที่ 5.2 แสดงสรุปเกณฑ์ "ความคิดเห็นของผู้ชมและนักวิจารณ์"	91
ตารางที่ 5.3 แสดงสรุปเกณฑ์ "มาตรฐานความเป็นต้นแบบ"	96
ตารางที่ 5.4 แสดงสรุปเกณฑ์ "จริยธรรมทางสังคม/คุณค่าทางการเมืองของเนื้อหา"	101
ตารางที่ 5.5 แสดงสรุปเกณฑ์ "คุณค่าในการผลิตและคุณค่าทางวิชาชีพ"	107
ตารางที่ 5.6 แสดงสรุปเกณฑ์ "ความสำเร็จเชิงพาณิชย์/ธุรกิจ"	110
ตารางที่ 5.7 แสดงสรุปเกณฑ์ "ความประณีตและคุณภาพของกระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์"	126
ตารางที่ 5.8 แสดงสรุปเกณฑ์ "บทละครโทรทัศน์"	152
ตารางที่ 6.1 แสดงสรุปเกณฑ์ "ความคิดเห็นของผู้ชม"	176
ตารางที่ 6.2 แสดงสรุปเกณฑ์ "หน้าที่ของละครต่อปัจเจกบุคคล"	186
ตารางที่ 6.3 แสดงสรุปเกณฑ์ "หน้าที่ของละครต่อสังคม"	191

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย